

Proslov Matky Terezy při příležitosti převzetí Nobelovy ceny za mír v roce 1979

Přeloženo z angličtiny z http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1979/teresa-lecture.html

Předmluva

Matka Tereza převzala Nobelovu cenu za mír 10. prosince 1979 v norském Oslu. Tuto cenu nepřevzala jménem svým, ale jménem nejchudších z chudých, kterým zasvětila svůj život. Přesvědčila organizátory z Nobelova ústavu, aby zrušili obvyklý banket u příležitosti předání ceny a aby místo toho poskytli ušetřené peníze těm, kteří skutečně potřebují jídlo. Téměř stejně jako samotné předání ceny i toto gesto upoutalo představivost lidí. Emoce se rozproudily, což následně vyneslo mnohem více, než se ušetřilo na dříve zmíněném banketu. Obyčejní lidé z celého Norska, Švédska a dalších evropských zemí včetně malých dětí, které darovaly své kapesné, sebrali dalších 36 000 liber. Spolu s částkou 3000 liber, která se ušetřila díky zrušenému banketu, to obnášelo téměř polovinu peněz získaných za Nobelovu cenu. Když se jí ptali, jak zamýšlí využít tyto peníze, poznamenala se smíchem: „Ty peníze jsem už v duchu utratila.“

Podobně to Matka Tereza provedla i v Dillí, kde pro ni na zpáteční cestě z Norska uspořádali recepce a připravili slavnostní pohoštění. Přiměla ministry a vysoce postavené hodnostáře, aby všichni odešli do Nirmal Hriday a tam nakrmili pacienty...

Vlastní proslov

Jelikož jsme se tu sešli, abychom poděkovali Bohu za Nobelovu cenu za mír, myslím, že bude krásné, začneme-li prosbou svatého Františka z Assisi, která mě vždy něčím překvapí. Recitujeme ji se sestrami každé ráno po svatém přijímání, protože se velmi hodí pro každou z nás. Vždy se podivuji, že před osmi sty lety, když svatý František složil tuto prosbu, měli lidé stejné obtíže, jaké máme dnes. Myslím, že někteří z vás již tuto prosbu dostali, takže můžeme prosit společně.

*Pane, udělej ze mne nástroj svého pokoje:
kde je nenávisť, tam ať přináším lásku,
kde je křivda, ať přináším odpuštění,
kde je nesvár, ať přináším jednotu,
kde je omyl, ať přináším pravdu,
kde je pochybnost, ať přináším víru,
kde je zoufalství, ať přináším naději,
kde je temnota, ať přináším světlo,
kde je smutek, ať přináším radost.*

*Pane, učíš, ať nechci tolik
být utěšován, jako spíše utěšovat,
být chápán, jako spíše chápat,
být milován, jako spíše milovat.*

*Neboť tak jest:
kdo se dává, ten přijímá,
kdo na sebe zapomíná, ten je nalézán,
kdo odpouští, tomu se odpouští,
kdo umírá, ten povstává k věčnému životu.*

Poděkujme Bohu za příležitost, kterou dnes společně máme, za tento dar míru, který nám připomíná, že jsme byli stvořeni, abychom žili tento mír, a že Ježíš se stal člověkem, aby přinesl radostnou zvěst chudým. On, který je Bůh, se stal člověkem ve všem jako my, kromě hříchu. Velmi

jasně prohlásil, že přišel, aby přinesl radostnou zvěst. Touto zvěstí je pokoj všem lidem dobré vůle a to je něco, po čem všichni toužíme – pokoj srdce. A Bůh tak miloval svět, že nám dal svého Syna. Byl to dar. Je to něco tak velkého, jako říci, že Boha zraňuje dávat, protože Bůh tak miloval svět, že dal svého Syna a dal ho Panně Marii. A co ona s Božím Synem učinila?

Ihned jakmile byl počat pod jejím srdcem, pospíchala, aby se podělila o tuto radostnou zprávu. A když přišla do domu své příbuzné, nenarozené děťátko v lůně Alžbětíně se pohnulo radostí. Toto nenarozené děťátko bylo prvním poslem pokoje. Poznalo Knížete pokoje, poznalo, že Kristus přišel, aby přinesl radostnou zvěst pro tebe i pro mne. A jako by toho nebylo dost, nestačilo, aby se stal člověkem, on zemřel na kříži, aby ukázal větší lásku. A zemřel pro tebe, pro mne, pro malomocného, pro chudáka umírajícího hladem, pro nahého ležícího nejen na ulicích Kalkaty, ale také Afriky, New Yorku, Londýna či Oslo. A naléhal, abychom se navzájem milovali tak, jako on miluje každého z nás. Jasně to čteme v Evangelii: „Milujte se, jako jsem já miloval vás. Jako můj Otec miloval mne, tak miluji já vás.“ A čím více jej Otec miloval, tím více nám jej dával. A tak abychom se opravdu milovali navzájem, musíme se vzájemně sobě darovat tak, až to bolí.

Nestačí říci: „Miluji Boha, ale nemiluji svého bližního.“ Svatý Jan říká: „Jsi lhář, pokud říkáš, že miluješ Boha, ale nemiluješ svého bližního. Jak můžeš milovat Boha, kterého jsi neviděl, když nemiluješ svého bližního, kterého vidíš, kterého se dotýkáš, se kterým žiješ.“ A tak je tedy pro nás velmi důležité si uvědomit, že láska, aby byla opravdová, musí bolet. Ježíše zraňuje jeho láska k nám. A aby měl jistotu, že na jeho velkou lásku nezapomeneme, učinil ze sebe chléb života, aby nasýtil náš hlad po lásce. Náš hlad po Bohu, protože jsme byli stvořeni pro tuto lásku. Byli jsme stvořeni jako jeho obraz. Byli jsme stvořeni, abychom milovali a byli milováni. A proto se Ježíš stal člověkem, aby nám umožnil milovat tak, jak on miloval nás. Učinil se hladovým, nahým, bezdomovcem, nemocným, vězněm, opuštěným, nechtěným a řekl: „Udělalí jste to pro mne.“ Hlad po naší lásce je hladem našich chudých lidí. To je ten hlad, který musíme ty i já nalézt, může být totiž v našich vlastních domovech.

Nikdy nezapomenu na zážitek, kdy jsem navštívila domov, kam umístili synové a dcery své staré rodiče a možná i na ně zapomněli. Šla jsem dovnitř a zjistila jsem, že v domově mají všechno. Mají tam nádherné věci, ale stejně se každý díval ke dveřím. A neviděla jsem ani jediného, který by se usmíval. Obrátila jsem se k sestře a zeptala jsem se: „Jak je to možné?“ Jak je možné, že lidé, kteří zde mají všechno, se dívají ke dveřím, proč se neusmívají? Jsem zvyklá vidět úsměv na tvářích našich lidí. Dokonce i umírající se usmívají. Sestra mně řekla: „Tak to chodí téměř každý den. Čekají a doufají, že syn nebo dcera je přijdou navštívit.“ Jsou zraněni, protože jsou zapomenuti. Vězte, že toto je místo pro lásku. Možná že v našich vlastních rodinách máme někoho, kdo se cítí opuštěný, nemocný, utrápený. A to jsou potom těžké dny pro každého. Jsme u nich, abychom je přijali? Je tam matka, aby přijala své dítě?

Překvapilo mě, kolik mladých chlapců a dívek na Západě propadlo drogám, a snažila jsme se přijít na to, proč tomu tak je. Odpověď zní: „Protože v jejich rodině není nikdo, kdo by je vyslechl.“ Matka i otec jsou tak zaneprázdnění, že nemají čas. Mladí rodiče jsou v různých institucích, takže děti se obrátí k ulici, aby někam patřili.

Mluvíme o míru. Toto jsou věci, které ničí mír. Ale cítím, že v dnešní době je největším ničitelem míru potrat, protože je to otevřená válka, bezprostřední zabití samou matkou.

V Bibli čteme: „I kdyby i matka zapomněla na své dítě, já na tebe nezapomenu. Já jsem tě stvořil vlastní rukou.“ Jsme vytvořeni dlaní jeho ruky. Jsme mu tak blízcí, že nenarozené dítě bylo stvořeno Boží rukou. Nejsilněji na mě působí zejména začátek té věty, že i kdyby matka zapomněla, což je něco nemožného, ale přesto kdyby ona zapomněla: „Já na tebe nezapomenu.“

Věc, která v dnešní nejméně ničí mír, je potrat. Jsme tady, protože nás naši rodiče chtěli. Chceme a milujeme také naše děti, ale co ty miliony zabitých potratem?

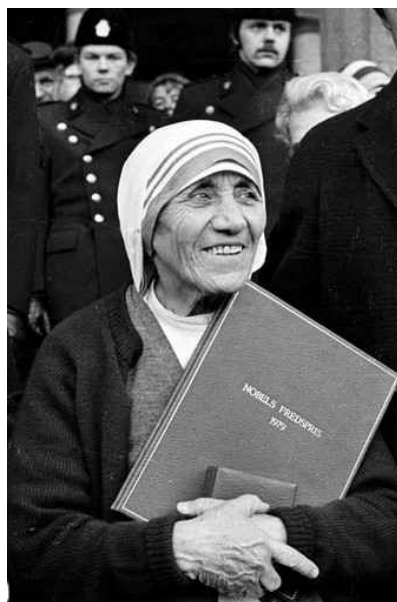
Mnoho lidí se tak mnoho zajímá o děti v Indii a v Africe, kde tak mnoho dětí umírá na podvýživu, hlad atd., ale miliony umírají naprosto záměrně z vůle jejich matky. A toto je to, co v dnešní době nejvíce ničí mír. Protože, pokud může matka zabít své vlastní dítě, co můžeme čekat, než že já zabiji tebe a ty mne? Není žádný rozdíl mezi potratem a tím, abychom se zabíjeli mezi sebou. *(Poznámka: Rozdíl mezi umělým potratem a vraždou je ten, že za umělý potrat Církev vraha automaticky vylučuje a pro odpuštění jsou zpřísněné podmínky.)*

A na to apeluji v Indii i všude jinde. Zaměříme se opět na děti a tento rok ať je rokem dětí. Co jsme udělali pro děti? Na začátku roku jsem všude říkala: „Učiňme tento rok, aby se každé narozené i nenarozené dítě stalo chtěným.“ A dnes je konec roku. Opravdu jsme učinili naše děti chtěnými?

Řeknu vám ale něco ohromného. Proti potratu bojujeme adopcí. Zachránili jsme již tisíce životů. Zaslali jsme výzvy na kliniky, do nemocnic a na policejní stanice: „Nezabíjejte, prosím, děti, postaráme se o ně.“ A tak v kteroukoliv hodinu ve dne či v noci vždy je někdo, kdo řekne nevdaným matkám: „Přijď, postaráme se o tebe a najdeme domov pro tvé dítě.“ Zájem bezdětných párů o děti je obrovský, což je pro nás Božím požehnáním. A také děláme jinou věc, která je velmi nádherná – učíme naše žebráky, malomocné pacienty, obyvatele slumů a lidi na ulici přirozenému plánování rodičovství.

A pouze v Kalkatě tak během šesti let bylo o 61 273 méně novorozenců u těch rodin, které praktikovaly přirozený způsob zdrženlivosti, sebekontroly a lásky jeden k druhému. Učíme je teplotní metodě, která je nádherná a velmi jednoduchá a naši lidé jí rozumějí. A víte, co mně naši lidé řekli? Naše rodina je zdravá, jednotná a můžeme mít dítě, kdykoliv chceme. Je to tak prosté pro lidi na ulici, pro tyto chudáky. A proto si myslím, že pokud naši lidé to takto zvládnou, o kolik více toho zvládnete vy a všichni ostatní, kteří znají různé cesty a způsoby, jak nezničit život, který v nás stvořil Bůh.

Chudí lidé jsou skvělí. Můžeme se od nich naučit mnohem krásnému. Přišel k nám jeden z nich, aby nám poděkoval. Řekl: „Vy, kteří žijete čistým životem, jste ti nejlepší, kteří nás učí přirozenému plánování rodiny, protože to není nic víc, než jen sebeovládání v lásce navzájem.“ Myslím si, že to řekl nádherně. A to jsou lidé, kteří možná nemají co jíst, jsou bez domova a nemají kde žít. Ale jsou skvělí. Chudí lidé jsou nádherní.

Jednou večer jsme šly ven a na ulici jsme našly čtyři lidi. Jedna žena byla opravdu v hrozném stavu. Řekla jsem sestřám: „Postarejte se o ty tři a já se postarám o tu, která vypadá nejhůř.“ Udělala jsem vše, co bylo v mých silách. Uložila jsem ji na lůžko a ona se na mne nádherně usmála. Uchopila mě za ruku a řekla jen: „Děkuji.“ Pak zemřela. Nemohla jsem si pomoci a zpytovala jsem své svědomí. Co bych řekla, kdybych byla na jejím místě? Moje odpověď byla velmi jednoduchá. Snažila bych se upoutat na sebe pozornost. Řekla bych: Mám hlad, umírám, je mi zima, mám bolesti, nebo něco podobného. Ale ona mi dala mnohem víc, dala mi svou vděčnost. A zemřela s úsměvem na tváři.

Podobně jako ten muž, kterého jsme vytáhli přímo ze stoky, napůl sežraného červy. Když jsme ho přinesli do našeho domova, řekl pouze: „Žil jsem jako zvíře na ulici, ale zemřu jako anděl, o kterého se starají a který je milován.“ Bylo tak úžasné vidět velikost toho muže, který toto mohl říci, který takto mohl zemřít, aniž by někoho obviňoval nebo soudil. Byl jako anděl. V tom je velikost našich lidí. A to je důvod, proč věříme tomu, co řekl Ježíš: „Byl jsem hladový, nahý, bez domova, nechtěný, nemilovaný, o kterého se nikdo nestaral – a vy jste se mě ujali.“

Věřím, že ve skutečnosti nejsme sociální pracovníci. Možná, že děláme sociální práci v očích lidí, ale my jsme kontemplativní v srdci světa. Dotýkáme se dvacetčtyři hodiny Kristova těla. Pro mě i pro vás má den 24 hodiny. Vy se také pokuste přinášet přítomnost Boha do své rodiny, protože rodiny, které společně rozmlouvají s Bohem, spolu také zůstanou. A myslím, že my v našich rodinách nepotřebujeme bomby ani zbraně, abychom dosáhli míru, protože přinášejí zkázu. Prostě buďte spolu, milujte se navzájem, přinášejte do domovů pokoj, radost a sílu, která vzniká z přítomnosti jednoho pro druhého. A pak překonáme všechno zlo, které je na světě.

Je tolik utrpení, tolik nenávisti, tolik bídy, a my začínáme doma se svými přímluvami u Boha a obětí. Láska začíná doma, a není v tom, kolik vykonáme, ale kolik lásky vložíme do svých skutků. Je to pro Boha všemohoucího. Tady nezáleží na tom, kolik toho uděláme, protože Bůh je nekonečný. Ale záleží na tom, kolik lásky dáme do svých činů. Kolik toho pro něho uděláme v osobě, které sloužíme.

Před nějakým časem jsme v Kalkatě měli velký problém při shánění cukru. O tom se dozvěděl jeden malý hinduistický chlapec (ve věku 4 let), a když přišel domů, řekl rodičům: „Tři dny nebudu jíst cukr. Tento cukr pak dám Matce Tereze pro její děti.“ Po třech dnech s ním jeho tatínek i maminka přišli do našeho domu. Nikdy jsem je předtím neviděla. Ten malý chlapec stěží vyslovil mé jméno, ale přesně věděl, co přišel učinit. Věděl, že se přišel podělit o svou lásku.

A to je důvod, proč od vás všech dostávám tolik lásky. Od té doby, kdy jsem přijela, jsem obklopena láskou a opravdovým porozuměním lásky. Cítila jsem, že každý člověk v Indii nebo Africe je pro vás někým jedinečným. A cítila jsem se jako doma. Říkala jsem dnes jedné sestře, že se v konventu se sestrami cítím, jako bych byla v Kalkatě se svými sestrami. Úplně jako doma.

Vzpomínám si na jeden opravdu neobyčejný příklad sousedské lásky jedné hinduistické rodiny, která měla osm dětí. Někdy muž přišel do našeho domu a řekl: „Matko Terezo, rodina s osmi dětmi už dlouho nic nejedla. Udělej něco.“ Vzala jsem tedy rýži a hned jsem tam šla. Uviděla jsem děti, z jejichž očí vyzařoval hlad. Nevím, jestli jste viděli hladovějícího člověka, ale já takové lidi vídám velmi často. A matka té rodiny vzala rýži, rozdělila ji a vyšla ven. Když se vrátila, zeptala jsem se jí: „Kam jste šla? Co jste dělala?“ Její odpověď byla velmi prostá: „Oni mají také hlad.“ Zarazilo mě, že o hladu sousední rodiny věděla.

A kdo to byli „oni“? Jedna muslimská rodina. (Pozn. *Vztahy mezi hinduisty a muslimy bývají zpravidla nepřátelské.*) Toho večera jsem další rýži už nepřinesla, aby se mohla hinduistická a muslimská rodina radovat z rozdělení. Ale byly tam ty děti, vyzařující radost, prožívající radost a pokoj se svou matkou, protože ona měla lásku, kterou mohla dávat. Vidíte, to je to místo, kde začíná láska – v rodině.

Jsem velmi vděčná za to, co jsem obdržela. Byla to obrovská zkušenost. Vracím se zpět do Indie. Až tam příští týden, asi patnáctého, dorazím, budu schopna tam předat vaši lásku.

A já dobře vím, že jste darovali nejen ze svého nadbytku, ale že jste dali, až vás to bolelo. Dnešek přinese tolik radosti dětem, které hladoví. Děti jako ony budou potřebovat takovou lásku, péči a něžnost, kterou dětem dávají jejich rodiče. Poděkujme tedy Bohu, že jsme měli tuto příležitost se navzájem poznat a to nás přivedlo velmi blízko k sobě. A budeme schopni pomáhat nejenom dětem v Indii a Africe, ale na celém světě, protože, jak víte, naše sestry jsou po celém světě. A s touto cenou, kterou jsem obdržela jako cenu míru, se pokusím vytvořit domov pro mnoho lidí, kteří žádný domov nemají. Protože věřím, že láska začíná doma, a jestliže můžeme vytvořit domov pro chudé, potom se bude láska více a více šířit. A skrze tuto chápající lásku budeme schopni přinášet pokoj, být radostnou zvěstí pro chudé. Nejdříve pro chudé v našich rodinách, potom v naší

zemi a pak ve světě...

Abychom toho byli schopni, život našich sester musí být napojen na Boha a jeho svaté. Naše sestry musí být spojeny s Kristem, aby dokázaly porozumět, aby se dokázaly podělit. Protože v dnešní době je tolik utrpení – a cítím, že umučení Krista se stále znovu opakuje – jsme tam, abychom se zúčastnili na pomoci v tomto umučení, abychom odstraňovali toto lidské utrpení?

Nacházím chudobu na celém světě, nejenom pouze v chudých zemích. Ale zjišťuji, že je mnohem obtížnější odstranit chudobu na Západě. Když se ujmou člověka na ulici, který je hladový, dám mu talíř rýže nebo chléb, odstranila jsem jeho hlad. Ale chudoba u člověka, který je vyloučen, který se cítí nechtěný, nemilovaný, vyděšený, člověk, který byl vypuzen ze společnosti, je chudoba tak zranitelná a je tak těžké ji odstranit! Naše sestry na Západě pracují mezi těmito lidmi. Přimluvte se za nás, abychom byli schopni být radostnou zprávou. My tak ale nemůžeme učinit bez vás, vy to musíte udělat ve vaší zemi. Musíte poznat chudé. Možná, že vaši lidé zde mají, co se týká materiálních věcí, všechno. Ale myslím, že pokud se všichni podíváme do svých domovů, jak je pro nás občas obtížné se jeden na druhého usmát! A úsměv je začátek lásky.

A tak se vždy potkávejme s úsměvem, protože úsměv je začátek lásky. A až se budeme navzájem milovat, naprosto přirozeně budeme chtít také něco pro druhé vykonat. Proto se přimluvte za naše sestry, za mne, za naše bratry a za naše spolupracovníky po celém světě, abychom zůstali věrni Božímu daru, abychom Boha milovali a sloužili mu v chudých společně s vámi. To, co jsme vykonali, nebyli bychom schopni učinit bez vašich přimluv a darů, bez tohoto neustálého darování. Ale nechci, abyste dávali ze svého nadbytku, chci, abyste dávali, až to bolí.

Jednou jsem dostala 15 dolarů od muže, který byl již 20 let upoután na lůžko a mohl hýbat pouze pravou rukou. A jeho jedinou radostí bylo kouření. Řekl mně: „Týden jsem nekouřil a posílám vám tyto peníze.“ Musela to pro něj být obrovská oběť, ale podívejme se, jak nádherná oběť, jak se rozdělil. Za tyto peníze jsem koupila chléb a dal jsem těm, kteří hladovějí. A tak byla radost na obou stranách. On dával a chudí dostávali. Je to Boží dar pro nás, že můžeme sdílet naši lásku s ostatními. A kéž je to jako u Ježíše. Milujme se navzájem tak, jak on miloval nás. Milujme ho nerozdělenou láskou. A radost z lásky k němu a k sobě navzájem si nyní darujeme, vždyť Vánoce jsou tak blízko. Uchovejme radost z lásky k Ježíši v našich srdcích. A poděleme se o tuto radost se všemi, se kterými se setkáváme. A tato vyzařující radost je opravdová, protože nemáme důvod nebýt šťastní, protože Kristus je s námi, je v našich srdcích, v chudých, které potkáváme, v úsměvu, který dáváme a dostáváme. Učiňme tento krok: Že žádné dítě nebude nechtěné a také, že se budeme vždy potkávat s úsměvem na tváři, obzvláště tehdy, když je těžké se usmát.“

Nikdy nezapomenu, jak před nějakou dobou čtrnáct profesorů z různých univerzit ve Spojených státech amerických přijelo do Kalkaty. Mluvili jsme o tom, jak navštívili náš domov pro umírající. V Kalkatě totiž máme domov pro umírající, do kterého jsme již přinesli více než 36 000 lidí, které jsme posbírali na ulicích a více než polovina z nich zemřela krásnou smrtí – odešli domů k Bohu. Profesoři přišli do našeho domova a mluvili jsme o lásce, soucitu, a potom mně jeden z nich požádal: „Matko, řekněte nám něco, co si budeme pamatovat.“ A já jsem jim řekla: „Usmívejte se jeden na druhého, udělejte si na sebe čas ve svých rodinách. Usmívejte se jeden na druhého.“ A potom se mě jiný zeptal: „Jste vdaná?“ A já jsem řekla: „Ano, ale někdy je pro mě těžké se na Ježíše usmát, protože dokáže být občas velmi náročný.“ Toto je vskutku něco pravdivého a je to místo, kde přichází láska – když je to náročné, a přesto mu ji dokážeme dávat s radostí. Přesně tak, jak jsem to dnes řekla. Řekla jsem totiž, že pokud se nedostanu do nebe pro nic jiného, tak pro všechnu tu publicitu, protože ta mě očistila a umožnila mi přinést oběti a připravila mě, abych šla do nebe. Domnívám se, že je to něco velkého, že musíme svůj život žít nádherně, neboť Ježíš je s námi a on nás miluje. Pokud bychom si zapamatovali alespoň to, že Bůh mě miluje a že já mám příležitost milovat jiné tak, jak on miluje mě, a to nejen ve velkých věcech, ale v malých věcech s velkou láskou, potom se Norsko stane hnízdem lásky. A jak bude krásné, že podnět k míru byl dán právě odtud. Že odsud vyjde radost ze života nenarozených. Pokud se stanete hořícím světlem ve světě míru, potom se opravdu Nobelova cena míru stane darem norského lidu. Bůh vám žehnej!